Sweden
Sverige

UN WOMEN
United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women

Узагальнюючі рекомендації щодо заповнення прогалин у ґендерній статистиці в Україні

Олена Макарова,
Проект ООН Жінки за фінансової підтримки Уряду Швеції

МЕТА РЕКОМЕНДАЦІЙ

забезпечення виконання національних та міжнародних зобов'язань України щодо гендерної статистики, краще задоволення зацікавлених користувачів інформації

- **Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (КЛДЖ), 1980**

https://treaties.un.org/doc/Treaties/1981/09/19810903%2005 18%20AM/Ch_IV_8p.pdf

- **Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (КЛДЖ), 1980**

http://beijing20.unwomen.org/en/about

- **Цілі сталого розвитку (ЦСР), 2015**

http://sdg.org.ua/ua

- **Мінімальний набір ґендерних показників ООН**

https://www.un.org/development/desa/capacity-development/tools/tool/portal-on-minimum-set-of-gender-indicators/

- **Регіональні (європейські) зобов'язання. Статистична база Європейської Економічної Комісії ООН (ЄЕК ООН)**

https://w3.unece.org/PXWeb/en

Рекомендації розроблені на основі узагальнення інформації:

- Аналізу наявних даних гендерної статистики, що збираються Держстатом;
- Оцінок відповідності наявних статистичних даних вимогам щодо міжнародних зобов'язань України;
- Пропозицій, отриманих у ході обговорення на «круглих столах» з представниками влади, науковцями та представниками громадських організацій

Розроблені рекомендації адресовані:

- Державному комітету статистики України;
- Міністерствам та відомствам, які збирають адміністративні дані (Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів, Міністерство Освіти та науки, Міністерство внутрішніх справ, Національна поліція тощо);
- Науковим організаціям, як спеціалізуються на розробці методології та аналізу гендерної політики

Напрями заповнення прогалин гендерної статистики

А) Ефективне використання даних з існуючих джерел

- **А.1.** Удосконалення форм статистичної звітності Держстату
- **А.2.** Удосконалення програм державних вибіркових обстежень
- **А.3.** Забезпечення експертної підтримки в процесі збору та використання даних, які виробляються іншими державними органами

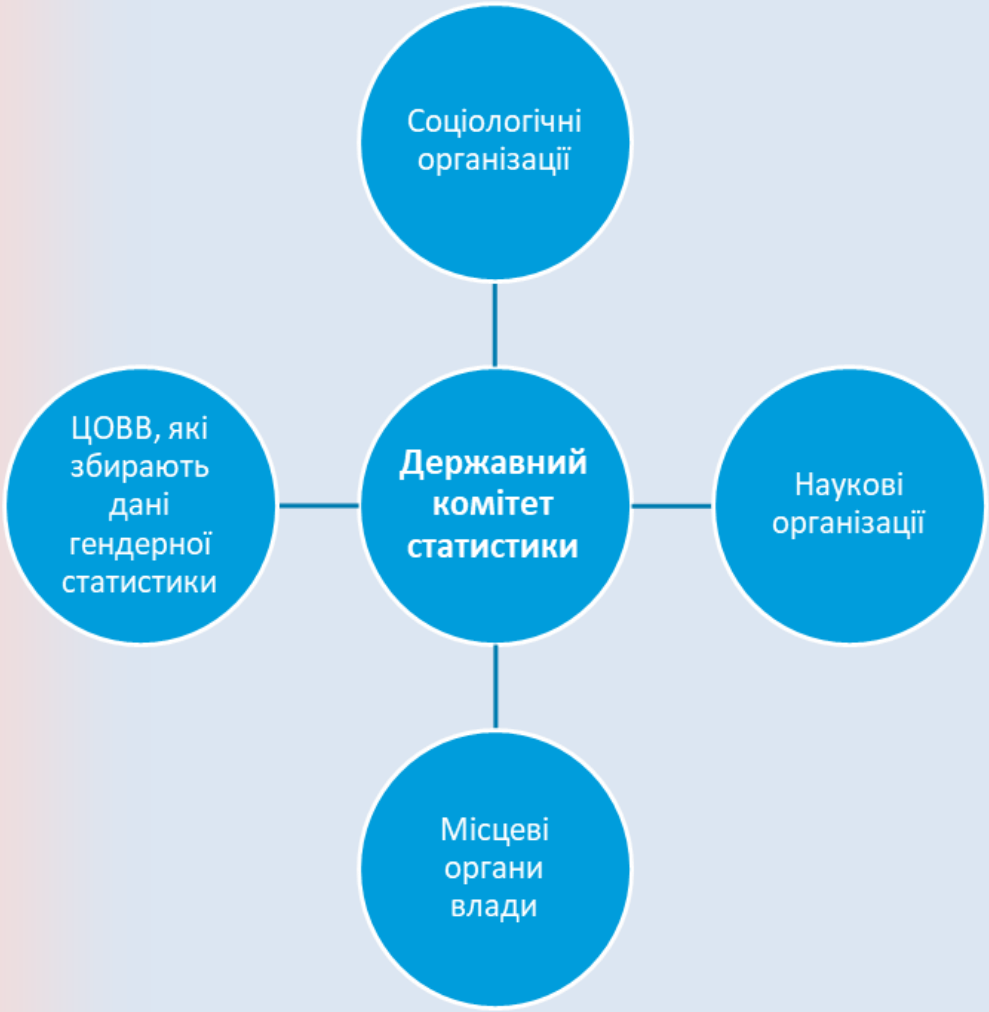
Б) Сприяння у запровадженні нових статистичних спостережень

- **Б.1.** Проведення підготовчих робіт із запровадження нових обстежень Держстату та вироблення відповідних рекомендацій
- **Б.2.** Оцінка можливостей запровадження збору даних про жінок із соціально уразливих груп
- **Б.3.** Надання експертної підтримки в організації соціологічних досліджень із питань гендерної статистики

В) Удосконалення організаційно-правових механізмів забезпечення збору та використання

- **В.1.** Удосконалення організаційних механізмів збору даних
- **В.2.** Удосконалення нормативної бази гендерної статистики
- **В.3.** Удосконалення процедур поширення та оприлюднення даних гендерної статистики

Виробники даних



Користувачі даними

- **Уряд, органи державної влади** — Прийняття рішень
- **Міжнародні організації** — Міжнародні порівняння
- **Дослідники** — Наукові розробки
- **Неурядові організації** — Виконання своїх функцій

А.1. Удосконалення форм статистичної звітності Держстату

До форм, які використовуються в обстеженні підприємств з питань статистики праці, що дасть змогу розширити систему показників в частині моніторингу досягнення ЦСР #5 «Гендерна рівність»:

- № 1-ПВ (місячна) «Звіт з праці»
- № 1-ПВ (квартальна) «Звіт з праці»
- відповідні інструкції щодо заповнення форми ДСС.

Додати показники:

- Стать керівника структурного підрозділу;
- Середньооблікова кількість штатних працівників, з них жінки;
- Кількість штатних працівників, які охоплені колективними договорами, з них жінки;
- Кількість відпрацьованого робочого часу штатними працівниками, з них жінками;
- Кількість невідпрацьованого робочого часу – всього та за причинами, з них жінками;
- Сума заборгованості з виплати заробітної плати, з них жінкам;
- Кількість працівників, яким своєчасно не була виплачена заробітна плата, з них жінкам.

А.2. Удосконалення програм державних вибіркових обстежень шляхом включення до процедур обробки та оцінювання даних нових показників

ДСС «Обстеження умов життя домогосподарств»
з метою більш адекватного моніторингу рівня життя бідного населення та населення зі специфічними потребами за гендерною ознакою

- Частка бідних за відносним критерієм серед населення України, за статтю, %;
- Частка домогосподарств, що складаються з одиноких непрацюючих жінок похилого віку, серед усіх домогосподарств України, за типом місцевості, %;
- Частка домогосподарств, що складаються з одиноких непрацюючих жінок похилого віку з середньодушовими грошовими доходами у місяць нижче середнього рівня грошових доходів, серед усіх домогосподарств України, за місцем проживання, %;
- Частка осіб, які володіють мобільним телефоном серед всього населення України, за статтю, % (Ціль #5 «Гендерна рівність»).

ДСС «Обстеження робочої сили»
з метою забезпечення більш повного оцінювання показників для моніторингу виконання ЦСР #5 «Гендерна рівність», ЦСР #8 «Гідна праця та економічне зростання» та можливості розрахунку індикаторів, які ще не увійшли до програм та стратегій розвитку, але можуть розглядатися як експериментальні і є актуальними для України

- Розподіл зайнятого населення за ознакою шлюбного стану, за статтю, %;
- Розподіл зайнятого населення за ознакою наявності дітей, за статтю %
- Рівень зайнятості серед осіб віком 25-49 років, які мають дітей до 3-х років, за статтю, %;
- Рівень зайнятості серед осіб віком 25-49 років, які мають дітей віком 3-5 років за статтю, %;
- Частка молоді, яка не працює і не навчається, у загальній чисельності населення віком 15-24 років, за статтю,%;
- Індекс вертикальної невідповідності, % (ІВН) – відношення чисельності зайнятих віком 20 – 64 років з вищою освітою, які працюють за професіями, що не вимагають такого рівня освіти, до зайнятого населення цього віку з вищою освітою;
- Індекс горизонтальної невідповідності, % (ІГН) – відношення чисельності зайнятих осіб віком 15 – 34 роки за професіями (ISCO 2008), що відповідають рівням та напрямам освіти (ISCED-F), до загальної чисельності зайнятих осіб віком 15-34 рр.

А.3. Забезпечення експертної підтримки в процесі збору та використанні даних, які виробляються іншими державними органами

- Провести оцінку якості даних, що виробляються Міністерствами та відомствами для визначення можливостей їх використання для заповнення прогалин у ґендерній статистиці;
- Налагодити обмін інформацією з МОН щодо ґендерного складу освітніх працівників – вчителів, викладачів, керівних працівників адміністрації навчальних закладів у секторі загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти, включаючи такі характеристики освітян, як вік, тривалість стажу, наявність наукового ступеня тощо;
- Розроблення та погодження з профільними міністерствами та відомствами (у тому числі: Державною судовою адміністрацією, Національною поліцією, Міністерством закордонних справ, Національним банком, Міністерством освіти тощо) форми статистичної звітності, які б містили показники співвідношення жінок і чоловіків у різних професіях та на посадах різного рівня у складі депутатів, Уряду, структурі державних службовців для забезпечення заповнення інформаційних прогалин у сфері ґендерної статистики в базі даних ЄК ООН та ЦСР #5 «Гендерна рівність», зокрема:
  - Кількість суддів, членів правління центрального банку, журналістів, суддів Конституційного суду, офіцерів поліції, голів університетів, послів - за статтю;
  - Частка жінок серед народних депутатів України, %;
  - Частка жінок серед членів обласних рад та місцевих рад обласного значення, %;
  - Частка жінок на керівних посадах державної служби (посади категорії А), %.
- Сприяти удосконаленню Мінюстом Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань в частині доповнення його ознакою статі, що дозволить визначати показники на забезпечення ЦСР #5 «Гендерна рівність» та #8 «Гідна праця та економічне зростання»:
  - Частка дорослого населення, яке є підприємцями, за статтю (%).
- Сприяти удосконаленню реєстрів підприємців, виборців, рухомого та нерухомого майна тощо, шляхом введення ознаки статі у відповідні наявні форми обліку даних;
- Налагодження співпраці та обміну інформацією з Українським центром оцінювання якості освіти з метою запровадження ґендерного аналізу результатів оцінювання знань учнів (у тому числі в рамках міжнародного дослідження PISA) та сприяти поширенню цієї інформації для широкого кола споживачів.

Б.1. Проведення підготовчих робіт із запровадження нових обстежень Держстату та вироблення відповідних рекомендацій, які забезпечать отримання надійної інформації з гендерних питань

- **Мультиіндикаторне кластерне спостереження (Multiple Indicator Cluster Survey) - показники, що оцінюють ставлення населення насильства з боку інтимного партнера (рівень толерування насильства в суспільстві), поширення практики ранніх шлюбів, віктимізації (ставлення до жертв насильства), репродуктивного здоров'я тощо;**
- **Медико-демографічне обстеження (Health and Demographic Survey) – показники поширеності фізичного та сексуального насильства з боку інтимного партнера щодо жінок (впродовж життя та протягом останніх 12 місяців), настанови на планування сім'ї, особливості репродуктивної поведінки, незадоволені потреби в сучасних засобах контрацепції тощо**
- **Обстеження використання часу (Time Use Survey) – показники часових витрат населення на різні види оплачуваної та неоплачуваної діяльності, в тому числі неоплачувану хатню та доглядову працю в домашньому господарстві, час, що витрачається на отримання освіти та піклування про здоров'я, дозвілля тощо.**

Б.2. Проведення підготовчих робіт із запровадження модульних обстежень населення Держстату до вже існуючих ДСС

- **Вибіркове обстеження населення (домогосподарств) з питань *трудової міграції,* результати якого дозволять покращити гендерну статистику в частині оцінювання обсягів, поширеності, географічної спрямованості зовнішньої трудової міграції громадян України та соціально-демографічного складу трудових мігрантів;**
- **Вибіркове обстеження *дитячої праці*, що забезпечить отримання актуальної інформації щодо масштабів та особливостей дитячої праці за гендерною ознакою в Україні, як інформаційного забезпечення національної стратегії ліквідації дитячої праці, особливо її найгірших форм;**
- **Інших статистичних спостережень – для запровадження збору даних про жінок із соціально уразливих груп (з інвалідністю, ромів, ЛБТ-спільнот, жінки, які живуть з ВІЛ, безхатченків) шляхом розробки та впровадження в роботу Держстату додаткових модулів до існуючих державних статистичних спостережень.**

Б.3. Надання експертної підтримки в організації соціологічних досліджень з гендерної проблематики

Щодо:

- Обстеження із питань доступу чоловіків та жінок до позичкового капіталу, володіння земельними ділянками, нерухомістю та іншими активами, банківськими рахунками, заощадженнями та приватними інвестиціями

В.1. Удосконалення організаційних механізмів збору даних

- Встановлення системи взаємозв’язків різних органів влади з метою координації збору та використання гендерної статистики, зокрема щодо узгодження ведення та використання даних;
- Розвиток механізмів взаємодії з науковими організаціями з метою забезпечення моніторингу гендерної політики та досягнення ЦСР для України, а також удосконалення методології гендерної статистики;
- Надання експертної підтримки профільним ЦОВВ щодо збору даних гендерної статистики.

B.2. Удосконалення нормативної бази гендерної статистики

- Запровадження використання терміну «ґендерна статистика» у методологічних матеріалах щодо організації ДСС, в яких збирається інформація за статтю.
- Включити проблематику ґендерної статистики в мету обстеження та в методологію проведення обстеження ЕАН, в цілі проведення ОПСП, в основні положення ОУЖД тощо

В.3. Удосконалення процедур поширення та оприлюднення даних гендерної статистики

- Створення спеціального інформаційного порталу з питань ґендерної статистики на власній онлайн-платформі Держстату з метою забезпечення доступності даних для широкого загалу зацікавлених користувачів;
- Розширення переліку показників, що подаються в статистичних збірниках «Жінки та чоловіки в Україні»;
- Розгляд можливості надання вільного доступу до результатів вибіркових обстежень населення для зацікавлених користувачів статистики.